

ՍԱՂՄՈՍ 74

ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԻՑ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՍՏՐՈՖ ԲԱԺԱՆՈՒՄՆԵՐ

NASB	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Թշնամու կողմից երկրի ամայացման դեմ աղերսանք	Նեղիչներից ազատվելու աղաչանք	Ազգի թշնամիներից ազատվելու աղոթք	Ազգային ազատագրման աղոթք	Ողբ տաճարը թալանվելու վրա
<u>MT ներածություն</u> Ասափի Սաղմոսը				
74:1-11	74:1-8	74:1-3	74:1-3	74:1-2 74:3-5ա
		74:4-8	74:4-8	74:5բ-7 74:8-9
	74:9-17	74:9-11	74:9-11	74:10-11
74:12-17		74:12-17	74:12-17	74:12-13 74:14-15 74:16-17
74:18-21	74:18-21	74:18-19 74:20-23	74:18-19 74:20-21	74:18-19 74:20-21
74:22-23	74:22-23		74:22-23	74:22-23

ԸՆԹԵՐՑԱՆՈՒԹՅԱՆ ԵՐՐՈՐԴ ՑԻԿԼ («Սուրբ Գիրքը ճիշտ կարդալու ուղեցույց»)

ԸՍՏ ՊԱՐԲԵՐՈՒԹՅԱՆ ԲՆԱԳՐԻ ՀԵՂԻՆԱԿԻ ՆՊԱՏԱԿԻ ՀԵՏՔԵՐՈՎ

Սա սերտողության ուղեցույց մեկնություն է, որը նշանակում է, որ դուք եք պատասխանատու Աստվածաշնչի ձեր մեկնության համար: Մեզնից յուրաքանչյուրը պետք է քայլի իր ունեցած լույսի ներքո: Մեկնաբանության մեջ հերթականությունը հետևյալ կերպ է՝ դուք, Աստվածաշունչը և Սուրբ Հոգին: Դուք չպետք է այն զիջեք որևէ մեկնաբանի:

Մեկ անգամ նստելով կարդացեք ամբողջ գլուխը: Գտեք թեմաները: Համեմատեք ձեր թեմաների բաժինները հինգ ժամանակակից թարգմանությունների հետ: Պարբերությունները ներշնչանքով չեն կատարված, սակայն դրանք կարևոր են բնագրի հեղինակի նպատակին հետևելու համար, որը հանդիսանում է մեկնաբանության սիրտը: Յուրաքանչյուր պարբերություն ունի միայն մեկ թեմա:

1. Առաջին պարբերություն
2. Երկրորդ պարբերություն
3. Երրորդ պարբերություն, և այլն

ՀԱՄԱՏԵՔՍԱՅԻՆ ՀԱՍԿԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Ա. Այս Սաղմոսը Ուխտի Աստծուն աղերս է հիշելու (տես՝ Սաղմ. 74:1,18,22) Իր ժողովրդին մի այնպիսի ժամանակ, երբ Ավետյաց Երկիրը (տես՝ Ծննդ. 12:1-3) հեթանոսների կողմից հարձակման է ենթարկվել և նվաճվել (տես՝ Սաղմ. 74:4-8): Ուշադրություն դարձրեք ՀՐԱՄԱՅԱԿԱՆՆԵՐԻ (այսինքն՝ աղոթքի խնդրանքների) համատեքստային հոսքը:

1. Հիշիր Քո ժողովրդ, Սաղմ. 74:2
2. բարձրացրու (այինքն՝ քայլերդ բարձրացրու), Սաղմ. 74:3
3. կործանիր նրանց, Սաղմ. 74:11
4. հիշիր սա, Սաղմ. 74:18
5. նայիր Քո ուխտին, Սաղմ. 74:20
6. ելիր, Սաղմ. 74:22
7. պաշտպանիր Քո դատը, Սաղմ. 74:22
8. հիշիր անմիտների նախատինքը, Սաղմ. 74:22

Բ. Ուշադրություն դարձրեք տարբեր արտահայտությունների, որոնք նկարագրում են ուխտի ժողովրդին՝

1. Քո արոտի ոչխարները, Սաղմ. 74:1
2. Քո ժառանգության ցուպը՝ ցեղը, Սաղմ. 74:2
3. Քո տատրակը, Սաղմ. 74:19
4. աղքատն ու կարիքավորը, Սաղմ. 74:19,21

Գ. Ուշադրություն դարձրեք տաճարը նկարագրող արտահայտություններին՝

1. Սիոն լեռը, Սաղմ. 74:2
2. մշտնջենական ավերմունքները, Սաղմ. 74:3
3. Քո սրբարանը, Սաղմ. 74:3,7
4. Քո ժողովրդ, Սաղմ. 74:4
5. Քո անվան բնակարանը, Սաղմ. 74:7

Դ. Ուշադրություն դարձրե՛ք այս պարբերությանը (Սաղմ. 74:12-17, հիմնականում ՎԱՂԱԿԱՏԱՐՆԵՐ), որն Աստծուն նկարագրում է որպես ստեղծագործության Թագավոր՝ կիրառելով Ծննդոց 1-ից պատկերներ (տես՝ Սաղմոս 104) և Ուգարտական պոեզիա:

Ե. Չարմանալի է, որ ուխտի ժողովուրդը չգիտի, թե ինչու է ՅԱՀՎԵՆ թողել նրանց (այսինքն՝ իրենց ուխտի անհավատարմությունը): Նրանք ապաշխարության ոչ մի ակնարկ անգամ չեն անում, այլ պնդում են Աստծո հավատարմությունը Իր խոստումներին (նկատեք, թե ինչքան տարբեր է Սաղմոս 79-ում):

ԲԱՌԵՐԻ ԵՎ ԱՐՏԱՀԱՅՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹՅՈՒՆ

NASB (ԹԱՐՄԵՑՎԱԾ) ՏԵՔՍ. ՍԱՂՄՈՍ 74:1-11

¹Ո՛վ Աստված, ինչո՞ւ մեզ բոլորովին մերժեցիր,

Ինչո՞ւ է բարկությունդ միտում Քո արոտի ոչխարների վրա:

²Հիշի՛ր Քո ժողովրդ, որ ի սկզբանե գնեցիր,

Քո ժառանգության ցուպը, որ Դու փրկագնեցիր,

Այս Սիոն լեռը, որտեղ բնակվեցիր:

³Բարձրացրո՛ւ Քո քայլերը դեպի մշտնջենական ավերմունքները՝

Թշնամու կատարած անօրենությանը Քո սրբարանում:

⁴Քո թշնամիները մռնչում են Քո ժողովքներում,

Իրենց դրոշներն են պարզել որպես նշաններ:

⁵*Մարդը* հաստաբուն ծառերի վրա

Կացին բարձրացնելով նշանավոր դարձավ,

⁶Բայց հիմա նրա քանդակած գործերը, բոլոր միասին,

Կացիներով ու մուրճերով ջարդուխուրդ են անում:

⁷Հրի մատնեցին Քո սրբարանը .

Գետնի հետ հավասարեցրին Քո անվան բնակարանը:

⁸Իրենց սրտերում ասացին . «Եկե՛ք կործանենք նրանց բոլորին»:

Երկրի մեջ եղած բոլոր հավաքատեղիներն այրեցին:

⁹Մեր նշանները չենք տեսնում, այլևս մարգարե չկա .

Ոչ էլ մեզանից մեկը, որ հասկանա, թե մինչև ե՛րբ է *սա* տևելու:

¹⁰Ո՛վ Աստված, մինչև ե՛րբ պետք է հակառակորդը նախատի .

Մի՛թե թշնամին հավիտյան անարգելու է Քո անունը:

¹¹Ինչո՞ւ ես հետ քաշում Քո ձեռքը՝ Քո աջ ձեռքը .

Հանի՛ր ձոցիցդ, կործանի՛ր նրանց:

74:1 Խոստացյալ Երկրի պարտությունը և նվաճումը (տես՝ Ծննդ . 12:1-3) այնքան շոկային էր սաղմոսերգուի համար, որ հարցնում էր հարցեր, որոնց շուրջ մտածում էին ուխտի ամբողջ ժողովուրդը: Նրանք իրենց «յուրահատուկ» էին զգում (տես՝ Ելից 19:5-6), սակայն մոռացել էին, որ Աստծո խոստումները պայմանավորված էին իրենց հավատարմության հնազանդությամբ (տես՝ Ելից 19:5, Ղևտացիների 26, 2 Օրինաց 27-30): Աստծուց առատ օրհնություններն ու պաշտպանությունը Աստծո բաժինն էր, սակայն Իր ժողովուրդը նույնպես ուներ պատասխանատվություն (այսինքն՝ հնազանդություն, տես՝ 2 Օրինաց 10:12-13):

Սաղմոսերգուն ներկայացնում է իր աղոթքը՝ հարցեր տալով (NASB)

1. Սաղմոս 74:1 – երկու հարց
2. Սաղմոս 74:10 – մի հարց
3. Սաղմոս 74:11 – մի հարց

❖ **«բարկությունդ միտում է»** Սա բառացի նշանակում է «Քո ռունգերը այրվում են»: Սա մարդաբանական դարձվածք է (տես՝ ՀԱՏՈՒԿ ԹԵՄԱ . ԱՍՏՎԱԾ ՆԿԱՐԱԳՐՎԱԾ ՈՐՊԵՍ ՄԱՐԴ (ԱՆՏՐՈՊՈՍՈՐՖԻԶՄ)) Աստծո դատաստանի վերաբերյալ (տես՝ ՀԱՏՈՒԿ ԹԵՄԱ . ԿՐԱԿ):

74:2 «Հիշի՛ր» Սա այս տերմինի (BDB 269, KB 269, *Qal* ՀՐԱՄԱՅԱԿԱՆ, տես՝ Սաղմ . 74:1,18,22) երեք կիրառություններից առաջինն է: Սաղմոսերգուն խնդրում է Աստծուն Իր ուխտի հիշի (տես՝ Սաղմ . 74:20, «նայի՛ր Քո ուխտին», BDB 613, KB 661, *Hiphil* ՀՐԱՄԱՅԱԿԱՆ, տես՝ Սաղմ . 106:45, Ղևտ . 26:42):

ՀԿ-յան առաջնորդները հաճախ էին աղոթում այս աղոթքը: Նրանք ուզում էին, որ Աստված հիշի Իր խոստումները և մոռանա իրենց մեղքերը: Իրականում, նրանք աղոթում էին Աստծո ողորմած բնավորությանը, որ զանց առնի ուխտի իրենց խախտումները: Սա լուսաբանում է մարդու գործողությունների տկարությունը որպես Աստծուն մոտենալու կերպ՝ միջոց: Այնուհանդերձ սա մատնացույց է անում «նոր ուխտի» (տես՝ Երեմ . 31:31-34, Եզեկ . 36:22-38) կարիքը, ՅԱՀՎԵԻ ողորմածության հիման վրա, որպես ընդունված լինելու հիմք, իսկ երախտագիտությունը՝ որպես աստվածահաճո կյանքով ապրելու կոչ:

❖ **«որ գնեցիր»** Սա ՀԿ-յան նկարագրություն է կիրառելով առևտրային տերմին («գնել», BDB 888, KB 1111, *Qal* ՎԱՂԱԿԱՏԱՐ) նկարագրելու ՅԱՀՎԵԻ ուխտը (տես՝ Ելից 15:13, 16, 2 Օրինաց 32:6): Նրանք Նրան էին պատկանում Նրա ընտրությամբ և Նրա գործողությունների միջոցով, ոչ թե մարդկանց արժանիքներով (տես՝ 2 Օրինաց 9:4-6):

❖ **«ի սկզբանե»** Այս արտահայտությունը մատնանշում է Աստծո անցյալի գործերը: Սաղմ. 74:12-17-ում այն նկատի ունի ստեղծագործությունը, իսկ այստեղ՝ Ելիցը:

Այս Սաղմոսում Աստծո գործերը թե՛ ստեղծագործության մեջ և թե՛ Ելիցում միաձուլված են: Դժվար է հստակ ասել, թե որ դարձվածքին, համարին կամ ԲԱՅԻՆ է սա վերաբերում:

Ուխտի ժողովրդի տվյալ պահի դրությունը ողբերգական էր (տես՝ Սաղմ. 74:3): Սաղմոսերգուն ակնարկում է Աստծո անցյալի փրկագործությունները՝ ազատագրումները (այսինքն՝ թե սկզբի քառսից և թե՛ եգիպտական գերությունից):

❖ **«փրկագնեցիր»** ԲԱՅԼ (BDB 145, KB 169, *Qal* ՎԱՂԱԿԱՏԱՐ) առանցքային հասկացություն է (1) Ելիցում (տես՝ Ելից 6:6, 15:13) և (2) Իսրայելի զոհաբերության համակարգի աստվածաբանական նպատակի մեջ:

ՀԱՏՈՒԿ ԹԵՄԱ. ՓՐԿԱԳԻՆ, ՓՐԿԱԳՆԵԼ

❖ **«Քո ժառանգության ցեղը/ցուպը»** Այս արտահայտությունը նկատի չունի Հակոբից սերված տասներեք ցեղերից ինչ-որ մեկին, այլ բոլորին (տես՝ Երեմ. 10:16, 51:19): Եսայի 63:17-ում «ցեղ» բառը ՀՈԳՆԱԿԻ է, սակայն նաև վերաբերում է Հակոբի սերնդին՝ Իսրայելին և Աբրահամին տրված առաջին խոստումներին (տես՝ Ծննդոց 12, 15, 17):

❖ **«Սիրոն լեռ»** Տես Սաղմոս 2:6, 9:11 և 20:2 գրառումները:

ՀԱՏՈՒԿ ԹԵՄԱ. ՍԻՈՆ

74:3 *Hiphil* ՀՐԱՄԱՅԱԿԱՆԸ («բարձրացրո՛ւ») մեկ այլ աղոթքի խնդրանք է՝ Աստծուն խնդրելով, որ վերադառնա տաճարում այն տեղը, որտեղ բնակվում էր (տես՝ Սաղմ. 74:2գ, «բնակվել է», BDB 1014, KB 1496, *Qal* ՎԱՂԱԿԱՏԱՐ):

Նրա սրբարանը ավիրվել էր, քանդվել և գավթվել հեթանոս գավթիչների կողմից (տես՝ Սաղմ. 74:3-4):

❖ **«թշնամին»** Ուշադրություն դարձրեք այն տարբեր կերպերը, որով բնութագրվում են հեթանոս գավթիչները՝

1. թշնամիներ – Սաղմ. 74:3, 10, 18
2. հակառակորդներ – Սաղմ. 74:4, 10, 23
3. անմիտներ – Սաղմ. 74:18, 22
4. վայրի գազաններ – Սաղմ. 74:19

Երկու պատմական միջավայրի առաջարկներ են եղել որպես այս ազգային ողբի պատճառ՝

1. Նեո-բաբելոնյան հարձակումը Բ. Ա. 586թ-ին, որի ժամանակ տաճարը այրվեց (տես՝ Սաղմոս 137)
2. Եդովմի հարձակումը Բ. Ա. 485թ-ին, որի ժամանակ տաճարը պղծվեց և ավիրվեց

74:4-8 Նկատե՛ք ակնհայտ զուգահեռականությունը, կիրառելով «նրանք...» (NASB): Այս համարները նկարագրում են, թե ինչ են արել գավթիչները, որը պետք է ՅԱՀՎԵԻՆ ստիպել Իսրայելի կողմից գործելու՝

1. նրանք վնասել են տաճարը, Սաղմ. 74:3ա (տես՝ Ողբ 2:6)
2. նրանք մոռցացել են (հաղթության խորհուրդը, տես՝ Ողբ 2:7) տաճարում, Սաղմ. 74:4ա
3. նրանք իրենց հոթանոսական նշաններն են դրել (այսինքն՝ դրոշները, փորագրությունները, զոհասեղանը), Սաղմ. 74:4բ
4. նրանք քանդել են ՅԱՀՎԵԻ բնակարանի արվեստի գործը, Սաղմ. 74:5-6
5. նրանք ավիրել են տաճարը կրակով, Սաղմ. 74:7ա (այսինքն՝ 4 Թագ. 25:9, 2 Մնաց. 36:19)

6. նրանք պղծել են տաճարը, Սաղմ . 74:7բ
7. նրանք ցանկանում էին ամբողջովին բնաջնջել Աստծո ժառանգությունը, Սաղմ . 74:8ա
8. նրանք այրել էին ՅԱՀՎԵԻՆ պատկանող բոլոր տեղական սրբարանները, Սաղմ . 74:8բ

74:4 «Քո թշնամիները» Եթե Սաղմոս 74:7-ում նշված տաճարի այրվելը նույնն է ինչ 4 Թագ . 25:9-ում նշվածը, ապա թշնամիները բաբելոնացիներ են (տես՝ Ողբ Երեմիա 2):

❖ **«մոռնում են Քո ժողովրդներում»** Այս նկարագրությունը բնութագրում է հեթանոսների կողմից տաճարի տարածքի նվաճումը: «Մոռնալ» ԲԱՅԸ (BDB 980, KB 1367, *Qal* ՎԱՂԱԿԱՏԱՐ) մատնանշում է Աստծո հատուկ բնակատեղիի դաժան և հաղթական վախճանը: Այս ԲԱՅԸ կիրառվում է առյուծների համար, որը ցույց է տալիս հեթանոս զավթիչների կամակորությունն ու ուժը (տես՝ Եսայի 5:29, Երեմ . 2:15):

74:5-6 Դահուղը, Խարիսիս Աստվածաշնչում (հատոր 17բ, էջ՝ 202) ասում է, որ «5 և 6 համարները ամբողջ Սաղմոսաց գրքում ամենախրթին և դժվարին համարներն են»: Համատեքստում դրանք պետք է որ նկարագրեն մի բան, որ հեթանոս զավթիչներն արեցին տաճարի հետ, նախքան այն այրելը: Այն արտահայտում է զավթիչների ցատումը ՅԱՀՎԵԻ հատուկ երկրպագության վայրի դեմ: Նրանք ցանկանում էին ամբողջովին նսեմացնել Իսրայելի Աստծուն:

75:5 LXX տալիս է բացման տողը որպես «կարծես թե երդիկից» (այսինքն՝ տաճարի վերին մասին մուտքը): Եբրայերեն արմատը՝ ִהָ־ (BDB 750-751) կարող է նշանակել՝

1. տերև, սաղարթ
2. ամբողջական ողջակեզ
3. վերելք, սանդուղք

Այս համարում ենթադրում են այն նկատի ունի տաճարի մուտքը կամ տաճարի շրջակայքը:

74:6 «կացիներ, մուրճեր» Այս երկու տերմինները (BDB 506 և BDB 476) ՀԿ-ում հանդիպում են միայն այստեղ: Այս Սաղմոսն հազվադեպ և յուրահատուկ տերմիններ շատ ունի:

«Կացիների» և «մուրճերի» նկարագրությունը կարող է արտացոլել Երեմիայի Բաբելոնյան գործի նկարագրությունը (տես՝ Երեմ . 46:22-23):

74:8 «Եկե՛ք կործանենք նրանց բոլորին» MT-ում անորոշություն կա այս համարում: Այս տողը կարող է վերաբերել՝

1. ուխտի ժողովրդի լիակատար բնաջնջմանը
2. տաճարի և երկրպագության համար տեղական սրբավայրերի կործանումը

74:9-11 Ուխտի ժողովուրդը չէին կարողանում հասկանալ ՅԱՀՎԵԻ ակնհայտ բացակայությունը և լռությունը: Նա ընտրել էր ոչինչ չանել և անգամ հեռացրել էր Իր մարգարեական խոսքերը հասցնողներին: Նրանք խնդրում էին Նրան, որպեսզի գործի, պաշտպանի Իր անունը, տաճարը և ժողովրդին:

Խնդիրն ունի մի քանի կողմ:

1. Եթե զավթող ազգը Բաբելոնն է, ապա ՅԱՀՎԵՆ կռվում է նրանց կողմից:
2. Իսրայելը Նրա բարկության առարկան էր իրենց կռապաշտության և անհավատարմության պատճառով:
3. Սակայն, ՅԱՀՎԵՆ ունի հավիտենական փրկագործության ծրագիր, որի մեջ մտնում է Աբրահամի սերունդը (տես՝ ՀԱՏՈՒԿ ԹԵՄԱ, ՅԱՀՎԵԻ ՀԱՎԻՏԵՆԱԿԱՆ ՓՐԿԱԳՈՐԾՈՒԹՅԱՆ ԾՐԱԳԻՐԸ):
4. Նա և՛ դատելու է, և թե՛ փրկելու է Իսրայելին:

74:9 «մարգարե» Տե՛ս Ողբ 2:9-ի գուգահեռը:

ՀԱՏՈՒԿ ԹԵՄԱ. ՀԻՆ ԿՏԱԿԱՐԱՆԻ ՄԱՐԳԱՐԵՈՒԹՅՈՒՆ

74:10 ՅԱՀՎԵՆ օգտագործում էր հեթանոսներին դատելու Իր ժողովրդին, բայց նրանք ի վերջո դատվելու են նույնպես, քանի որ՝

1. նրանք անարգում են – BDB 357, KB 355, *Piel* ԱՆԿԱՏԱՐ, տես՝ Սաղմ. 74:18 (մեկ այլ օրինակ՝ Սոփ. 2:8,10):
2. նրանք արհամարհում են Նրա անունը – BDB 610, KB 658, *Piel* ԱՆԿԱՏԱՐ

Սա մի հարց է, որ բոլոր չարչարվող հավատարիմ հետևորդները հարցնում են այս անկյալ, անկատար աշխարհում: Աշխարհը կարող է լինել անկյալ, սակայն միևնույն է Աստված է այն վերահսկում (տես՝ Սաղմ. 74:12-17):

❖ «**Քո անունը**» Տես՝ ՀԱՏՈՒԿ ԹԵՄԱ. ՅԱՀՎԵԻ «ԱՆՈՒՆԸ»

74:11 Իսրայելի հանդեպ ՅԱՀՎԵԻ ցուցաբերած հոգածության պակասը աշխարհին սխալ ուղերձ է հասցնում (տես՝ Եզեկ. 36:22-38): Նա պետք է գործի, որպեսզի ցույց տա, թե ով է Ինքը և Իր մեծ նպատակը (տես՝ Սաղմ. 59:13-15):

❖ «**Քո աջ ձեռքը**» Տես՝ ՀԱՏՈՒԿ ԹԵՄԱ. ԱՍՏՎԱԾ ՆԿԱՐԱԳՐՎԱԾ ՈՐՊԵՍ ՄԱՐԴ (անտրոպոմորֆիզմ):

NASB (ԹԱՐՄԵՑՎԱԾ) ՏԵՔՍ. ՍԱՂՄՈՍ 74:12-17

- ¹²Բայց ի սկզբանե իմ թագավորն Աստված է,
Որ փրկություն է գործում երկրի մեջ:
¹³Դու Քո գործյամբ ծովը ճեղքեցիր,
Վիշապների գլուխները ջրերի մեջ ջարդեցիր:
¹⁴Դու կտորեցիր Լևիաթանի գլուխները.
Նրան որպես կեր տվեցիր անապատի միջի ժողովրդին:
¹⁵Դու աղբյուրներ ու վտակներ բխեցրիր,
Դու չորացրիր հզոր գետերը:
¹⁶Քոնն է ցերեկը և Քոնն է գիշերը:
Լույսն ու արևը Դու պատրաստեցիր:
¹⁷Դու հաստատեցիր երկրի սահմանները,
Ամառն ու ձմեռը Դու ստեղծեցիր:

74:12-17 Այս պարբերությունը Աստծո հրաշալի, ստեղծարար գործերի վրա կենտրոնանալու կերպն է (այսինքն՝ Ծննդոց 1 կամ Ելիցը): Նա էր արարչագործության Աստվածը: Նա այս աշխարհը ստեղծել է նպատակով: Իսրայելը այդ նպատակի կարևորագույն մասն էր կազմում (այսինքն՝ Սաղմ. 74:12, տես՝ ՀԱՏՈՒԿ ԹԵՄԱ. ՅԱՀՎԵԻ ՀԱՎԻՏԵՆԱԿԱՆ ՓՐԿԱԳՈՐԾՈՒԹՅԱՆ ԾՐԱԳԻՐԸ):

Նկատելի գուգահեռականությունը (այսինքն՝ «Դու...» BDB 61 կիրառված է յոթն անգամ ՎԱՂԱԿԱՏԱՐ ԺԱՄԱՆԱԿՈՎ), որը կարող էր վերաբերել Ծննդոց 1-ի սկզբնական արարչագործությանը կամ Եգիպտոսի պարտությունը և Ելիցը:

1. ճեղքեցիր (այս երբայերեն բառն անհայտ է, այն հետևում է BDB 830 II, սակայն KB 978 չի հաստատում այս կիրառությունը) ծովը
2. վիշապների գլուխները ջարդեցիր (հավանաբար ԵՉԱԿԻ է և հետևաբար, համագոր է Լևիաթանին)
3. կտորեցիր Լևիաթանի գլուխները
4. նրան որպես կեր տվեցիր անապատի միջի ժողովրդին (համատեքստում «արարածներին» կարծես թե ավելի հարմար է, տես՝ Ես. 13:21-22, 23:13, 34:14, Երեմ. 50:39, NRSV, TEV, NJB)
5. աղբյուրներ ու վտակներ բխեցրիր
6. չորացրիր հզոր գետերը
7. Քոնն է ցերեկը և գիշերը

8. հաստատեցիր երկրի սահմանները (այսինքն՝ ծովերի, եղանակների, գիշերվա ու ցերեկվա)
9. ստեղծեցիր եղանակները (այսինքն՝ գյուղատնտեսությունը)

74:12 «Իմ Թագավոր» Կարծում եմ ՅԱՀՎԵՆ որպես «Թագավոր» գաղափարը ունի երկու հավանական անդրադարձ՝

1. Նա է ճշմարիտ առաջնորդը՝ գերիշխան ուխտի ժողովրդի վրա (տես՝ Սաղմ. 89:1-4, տես՝ Սաղմ. 44:4-ի գրառումը):
2. Նրան տրվում է այս տիտղոսը, քանի որ հաղթել է ջրային քառուսում որպես արարիչ (այսինքն՝ Ռախաբ/Լևախաթան /Քանանի քառուսի հրեշները/, տես՝ Հոր 26:12, Սաղմ. 89:5-10, 93:1-5, Եսայի 51:9): ՀԿ-ը ներկայացնում է արարչագործության երկու օրինակներ:
  - ա. Ծննդոց 1-2 (խոսքով արարել)
  - բ. Սաղմոս 89, 96 (հաղթելով քառուսը՝ կիրառելով շումերական, բաբելոնյան և քանանացիների առասպելական նկարագրություններից: Սա մտադիր չէ ՀՄԱ-ի այս հեթանոս աշխարհայացքներին հաղորդել իրողության շեշտադրություն, այլ օգնել ՅԱՀՎԵԻ պատգամները փոխանցելու այս մշակույթների մարդկանց, տես՝ NIDOTTE, հատոր 4, էջ՝ 548, #7):

74:14 «Լևիաթան» Այս տերմինը ուզարտական առասպելաբանության մեջ տարածված էր (տես՝ Ես .27:1): Տես ստորև տրված գրառումը **Եսայի 27:1**-ից:

❖ **«Լևիաթանը՝ փախչող օձը»** Լևիաթանը (BDB 531) կարծես թե եղել է ուզարտական առասպելաբանության ծովային կենդանի (տես՝ Հոր 41:19-21), նշված Հոր .3:8, Սաղմ. 104:26, Ամով 9:3-ում: Այնուհանդերձ երբեմն այն կիրառվում է որպես չար ազգի խորհուրդ (տես՝ Սաղմ. 74:13-14, հավանաբար Եգիպտոսը): Այն նմանեցվում է նրանց երկրի միջով անցնող օձաձև գետի: Երբեմն այս տերմինը առնչվում է հատկապես «Ռախաբի» հետ, որը Եգիպտոսը նկատի ունենալու կերպ է (տես՝ Սաղմ. 87:4, 89:9-10, և Եսայի 30:7): Ինձ թվում է, որ համատեքստում մենք խոսում ենք մի գետի մասին, որը խորհրդապատկերում է ազգային թշնամու՝ կա՛մ Եգիպտոսը, կա՛մ էլ Ասորեստանը (տես՝ Սաղմ. 74:12): Այս տերմինի խորհրդապատկերորեն կիրառվելու նպատակը հեշտ է, քանի որ այն նախկինում կիրառվել է Քանանի առասպելական գրականության մեջ (տես՝ Սաղմ. 74:12-17, տես՝ Գ. Արչեր, *Աստվածաշնչի դժվարությունների հանրագիտարան*, էջ՝ 239-240):

Չուզահեռներ կան՝

1. փախչող օձի (BDB 638 I) կամ ծովի վիշապի (NASB ծանոթագրություն) միջև
2. ոլորված ծովահրեշի միջև
3. ծովում բնակվող վիշապի միջև

Այս նույն ակնարկը կարելի է գտնել (1) ուզարտական պոեմներում և (2) Եսայի 51:9-ում՝ «Ռախաբ», որը նաև սահմանվում է «վիշապ» տերմինով (BDB 1072):

Միակ ակնհայտ կապը այս համարի և համատեքստի միջև Եսայի 27:11-12 է:

1. ՅԱՀՎԵՆ որպես արարիչ, Սաղմ. 74:11
2. Սաղմ. 74:12-ում Եփրատի հոսող գետերը և Եգիպտոսի վտակները
3. Ժամանակի վերջը նման է ժամանակի սկզբին (այսինքն՝ Ծննդոց 1-2, Հայտնություն 21-22)

Ըստ երևույթին Եսայու գիրքը իր գրառումների հավաքածու է երկար տարիների ընթացքում և հավաքագրվել է բառախաղերի կամ թեմաների հիման վրա, ոչ թե պատմության:

NASB (ԹԱՐՄԵՑՎԱԾ) ՏԵՔՍՏ. ՍԱՂՄՈՍ 74:18-21

¹⁸Հիշի՛ր, որ թշնամին նախատում էր, ո՛վ ՏԵՐ,

Ու հիմար ժողովուրդն անարգում էր Քո անունը:

¹⁹Օ՛, անօրենների բազմությանը մի՛ մատնիր Քո տատրակի անձը .

Քո աղքատների ժողովքը երբեք մի՛ մոռանա:

²⁰Նայի՛ր Քո ուխտին, քանի որ երկրի խավար տեղերը

Լեցուն են դաժանության բնակատեղիներով:

²¹Թող խեղճն ամոթով չվերադառնա՛,

Թող աղքատն ու կարիքավորը փառաբանեն Քո անունը:

74:18-21 Այս պարբերությունը ակնարկում է Սաղմ. 74:1-11-ի սկզբնական աղոթքը: ՅԱՀՎԵՆ պետք է գործի փրկելու համար՝

1. քանի որ թշնամին անարգում և արհամարհում է Նրա անունը (տես՝ Սաղմ. 74:10)
2. քանի որ Իսրայելը իր հատուկ ժողովուրդն է (տես՝ Ելից 19:5-6)
3. Արրահամին տված Իր խոստումների համար (տես՝ Ծննդ. 12:1-3)
4. քանի որ Իր գործողությունները այն ազգերին, որոնց Նա ուզում է, որ ճանաչեն և ընդունեն Իրեն, կհասցնի ճիշտ ուղերձը:

Այստեղ կան չորս ՀԱՅՑԱԿԱՆՆԵՐԸ և երկու ՀՐԱՄԱՅԱԿԱՆՆԵՐ՝

1. ՀՐԱՄԱՅԱԿԱՆՆԵՐԸ՝
ա. հիշիր – BDB 269, KB 269, *Qal* ՀՐԱՄԱՅԱԿԱՆ, տես՝ Սաղմ. 74:1, 18, 22
բ. նայիր – BDB 613, KB 661, *Hiphil* ՀՐԱՄԱՅԱԿԱՆ
2. ՀԱՅՑԱԿԱՆՆԵՐԸ՝
ա. մի՛ մատնիր – BDB 678, KB 733, *Qal* ԱՆԿԱՏԱՐ՝ կիրառված ՀԱՅՑԱԿԱՆ իմաստով, Սաղմ. 74:19
բ. մի՛ մոռանա – BDB 1013, KB 1489, *Qal* ԱՆԿԱՏԱՐ՝ կիրառված ՀԱՅՑԱԿԱՆ իմաստով, Սաղմ. 74:19բ
գ. թող խեղճն ամոթով չվերադառնա – BDB 996, KB 1427, *Qal* ՀԱՅՑԱԿԱՆ, Սաղմ. 74:21ա
դ. թող աղքատն ու կարիքավորը փառաբանեն Քո անունը – BD 237, KB 248, *Piel* ԱՆԿԱՏԱՐ՝ կիրառված ՀԱՅՑԱԿԱՆ իմաստով, Սաղմ. 74:21բ

74:19 «տատրակ» Այս բառը (BDB 1076 II) կիրառվում է՝

1. գոհաբերության կենդանու համար, տես՝ Ծննդ. 15:9, Ղևտ. 1:14, 5:7,11, 12:6,8, 14:23,30, 15:14,29, Թվոց 6:10
2. չվող թռչունի համար, տես՝ Սող. 2:12, Երեմ. 8:7
3. որպես ուխտի ժողովրդի խորհուրդ, տես՝ Սաղմ. 74:19

Կա ևս մեկ, շատ ավելի կիրառելի բառ՝ «աղավնի» (BDB 401), որն օգտագործվում է վերոնշյալ դեպքերում (այսինքն՝ Սող. 2:14, 5:2, 6:9): Սաղմոս 74-ում կիրառված տերմինը կարող է արտահայտել՝

1. անօգնական վիճակ
2. ՅԱՀՎԵՆ դատաստանի մեջ գոհաբերելիս Իր ժողովրդին
3. սիրո մի խոսք, որն արտահայտում է Իր սերը Իսրայելի հանդեպ (Ովս. 7:11, 11:11)

Սաղմոս 74:19-ի երկու տողերը նկատի ունեն նույն բանը, ուստի կետ մեկը ճիշտ կարող է լինել:

NEB տարբերակը հետևելով LXX-ին, առաջարկում է «քո աղավնու անձը» ԴԴԴ շտկել «որը քեզ է փառաբանում» ԴԴԴ: UBS Տեքստային Նախագիծը (Էջ՝ 325) առաջին տարբերակը գնահատում է «C» (բավականին կասկածելի):

74:20 Սա խրթին համար է մեկնաբանելու համար: Արդյո՞ք այն վերաբերում է՝

1. գավթիչների դաժանությանը
2. Աստծո ժողովրդի գերության վայրին
3. քողարկված անդրադարձ *Շեղին*, ստորգետնյա տիրակալությանը (այսինքն՝ *Շեղում*, ինչպես որ երկրի վրա, անգամ Խոստացված Երկրում):

Կարծում եմ ավելի լավ է Սաղմ. 74:20 և 21-ը դիտարկել միասին որպես ուխտի ժողովրդի կողմից կրած նեղություն: Եթե պատմական միջավայրը Բաբելոնն է, ապա գերություն, եթե Եդովմը՝ ապա Քանանի երկրում:

74:21 «աղքատն ու կարիքավորը» Սա պարտադիր չէ, որ վերաբերի աղքատին, այլ տառապյալ ուխտի ժողովրդին (այսինքն՝ հավատարիմ մնացորդը, տես՝ NIDOTTE, հատոր՝ 3, էջ՝ 459):

NASB (ԹԱՐՄԵՑՎԱԾ) ՏԵՔՍՏ. ՍԱՂՄՈՍ 74:22-23

²²Ելի՛ր, ո՛վ Աստված, պաշտպանի՛ր Քո դատը .

Հիշի՛ր, թե ինչպես է անմիտն ամեն օր նախատում Քեզ:

²³Մի՛ մոռանա Քո թշնամիների ձայնը .

Քո դեմ ոտքի ելնողների խռովությունը հետզհետե շատանում է:

74:22-23 Սա ՅԱՀՎԵԻՆ ուղղված վերջին աղոթքն է, որպեսզի Նա գործի անցնի:

1. Ելի՛ր – BDB 877, KB 1086, *Qal* փոքր
2. պաշտպանի՛ր Քո դատը – BDB 936, KB 1224, *Qal* փոքր (երես առ երես արդարադատության համար հանդիպում նրանց հետ, ովքեր անարգում են Իր անունը և ժողովրդին, տես՝ Սաղմ. 74:3-11):
3. հիշի՛ր անմիտների նախատինքը – BDB 269, KB 269, *Qal* ՀՐԱՄԱՅԱԿԱՆ

ՅԱՀՎԵ՛, խնդրում ենք գործի՛ր: Գործի՛ր այնպես, որ աշխարհը հասկանա (տես՝ Սաղմ. 55:13, 83:18, Եզեկ. 36:22-38):

ՔՆՆԱՐԿՄԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

Սա ուղեցույց հանդիսացող սերտողության մեկնաբանություն է, որը նշանակում է, որ դուք եք պատասխանատու Աստվածաշնչի ձեր մեկնաբանության համար: Մեզնից յուրաքանչյուրը պետք է քայլի իր ունեցած լույսով: Դուք, Աստվածաշունչը և Սուրբ Հոգին եք մեկնաբանության մեջ առաջին տեղում: Դուք չպետք է այն զիջեք մեկնաբանին:

Քննարկման այս հարցերը կազմվել են ձեզ օգնելու, որպեսզի մտածեք գրքի այս բաժնի գլխավոր հարցերի շուրջ: Դրանք մտածելու տեղիք տվող հարցեր են և վերջնական չեն:

1. Այս Սաղմոսը Խոստացված Երկրի վրա հարձակման և գրավման մասին է: Այն խնդրում է Աստծուն հիշել (տես՝ Սաղմ. 74:2,18,22) Իր ուխտի խոստումները, սակայն երբեք չի նշվում, թե ինչու Աստված թույլ տվեց Իսրայելին/Հուդային պարտվելու: Ինչո՞ւ Նա թույլ տվեց դա:
2. Ովքե՞ր են զավթիչները:
3. Արդյո՞ք երբայերեն Աստվածաշունչը կիրառում է ՀՄԱ-ի առասպելական նկարագրություններից: Ի՞նչ և ինչո՞ւ:
4. Ինչո՞ւ են Սաղմ. 74:5-6 և 74:20 այսքան դժվար հասկանալի:
5. Ո՞ւմ է վերաբերում Սաղմ. 74:21-ի «աղբատ» բառը: